

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ธปท.ผนช.(11)ว. 1640/2556 เรื่อง นำส่งแนวนโยบาย เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

ด้วยการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดนกับต่างประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ส่งผลให้ความเสี่ยงในการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Settlement Risk) อันเกิดจากการได้รับเงินสกุลที่ทำกรซื้อขายในช่วงเวลาที่แตกต่างกันมีโอกาสเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสียหายต่อสถาบันการเงินและระบบการเงินโดยรวมได้

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีวัตถุประสงค์ให้ธนาคารพาณิชย์ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงและทราบถึงแนวทางสากลในการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และนำไปประยุกต์ใช้โดยพิจารณาถึงปริมาณธุรกรรม ลักษณะ ความซับซ้อนและความเสี่ยงของการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ ธปท. จึงได้จัดทำแนวนโยบาย เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยอ้างอิงจาก Supervisory guidance for managing risks associated with the settlement of foreign exchange transactions ซึ่งออกโดย Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณำไปประยุกต์ใช้ และให้สอดคล้องกับประกาศ แนวปฏิบัติ หรือแนวนโยบายฉบับอื่นของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ลดความเสี่ยงของการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยดำเนินการในรูปแบบ Payment versus Payment (PvP)

แนวนโยบายฉบับนี้ครอบคลุมแนวทางการจัดการความเสี่ยง 7 เรื่อง คือ 1) นโยบายและกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Governance) 2) ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาจากการส่งมอบเงินไปแล้วเต็มจำนวน (Principal risk) 3) ความเสี่ยงจากการมีต้นทุนที่สูงขึ้นในการทำสัญญาใหม่ทดแทน (Replacement cost risk) 4) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk) 5) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational risk) 6) ความเสี่ยงด้านกฎหมาย (Legal risk) และ 7) เงินกองทุนสำหรับธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ (Capital for FX transactions)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ธปท. ส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณำแนวนโยบายฉบับนี้มาใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถือ

๗๓๖.

(นางอุษกร สิริโยธิน)

ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายนโยบายสถาบันการเงิน
ผู้ว่าการ^{แทน}

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนนโยบาย เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรม
ซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน

โทรศัพท์ 0 2283 5054

โทรสาร 0 2282 7717

หมายเหตุ [] ธนาคารจะจัดให้มีการประชุมชี้แจง
 [X] ไม่มีการจัดประชุมชี้แจง

แนวทางการจัดการความเสี่ยง
ที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

2๖ ธันวาคม 2556

ธนาคารแห่งประเทศไทย

จัดทำโดย

ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน

สายนโยบายสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย

โทรศัพท์ 0-2283-5054

โทรสาร 0-2282-7717

e-mail: PaymentInnovateTeam2@bot.or.th

ผนวช10-คส000๓1-255612๒3

คส000

วันที่ 2๖ ธ.ค. 2556

แนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย

เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ (Managing risks associated with the settlement of foreign exchange transactions)

1. เหตุผลในการออกแนวนโยบาย

1.1 การที่ธุรกรรมทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดนกับต่างประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ส่งผลให้ความเสี่ยงในการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Settlement Risk) อันเกิดจากการได้รับเงินสกุลที่ทำกรซื้อขายในช่วงเวลาที่แตกต่างกันมีโอกาสเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสียหายและมีผลต่อความเชื่อมั่นในสถาบันการเงินและทำให้เกิดความเสี่ยงต่อระบบการเงินโดยรวม (Systemic Risk)

1.2 ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเห็นความจำเป็นที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงและทราบถึงแนวทางสากลในการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และนำไปประยุกต์ใช้โดยพิจารณาถึงปริมาณธุรกรรม ลักษณะ ความซับซ้อน และความเสี่ยงของการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้จัดทำแนวนโยบาย เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยอ้างอิงจาก Supervisory guidance for managing risks associated with the settlement of foreign exchange transactions ซึ่งออกโดย Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณานำแนวนโยบายฉบับนี้ไปประยุกต์ใช้ และให้สอดคล้องกับประกาศ แนวปฏิบัติ หรือแนวนโยบายฉบับอื่นของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ แนวปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ และแนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ลดความเสี่ยงของการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยดำเนินการในรูปแบบ Payment versus Payment (PvP)

2. ขอบเขตการนำมาใช้

แนวนโยบายฉบับนี้ใช้กับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์สามารถนำแนวนโยบายนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมโดยพิจารณาถึงปริมาณธุรกรรม ลักษณะ ความซับซ้อน และความเสี่ยงของการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ แต่ละธนาคาร

3. เนื้อหา

3.1 คำจำกัดความ

ในแนวนโยบายฉบับนี้

“ธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ” หมายถึง ธุรกรรมที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาทั้ง 2 ข้าง เช่น FX spot, FX forwards, FX swaps, Deliverable FX options และ Currency swaps โดยไม่รวมถึงธุรกรรมที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาเพียงขาเดียว เช่น Non-deliverable forwards (NDFs), Non-deliverable options

“ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ” (FX settlement-related risks) หมายความว่า ความเสี่ยงทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ตั้งแต่เริ่มทำการซื้อขาย (Trade execution) จนกระทั่งชำระดุลเสร็จสิ้น (Final settlement) ซึ่งประกอบด้วยความเสี่ยง 2 กลุ่ม คือ (1) ความเสี่ยงจากกรณีคู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบสกุลเงินตามสัญญาได้ และ (2) ความเสี่ยงจากการขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

(1) ความเสี่ยงจากกรณีคู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบสกุลเงินตามสัญญาได้ ซึ่งอาจเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นชั่วคราวจากกรณีคู่สัญญามีปัญหาในการปฏิบัติการหรือมีปัญหาด้านสภาพคล่อง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นถาวรจากกรณีคู่สัญญาล้มละลาย ประกอบด้วย 3 ความเสี่ยงหลัก คือ Principal risk, Replacement cost risk และ Liquidity risk

- Principal risk เกิดขึ้นในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ส่งมอบสกุลเงินของตนเองไปแล้ว แต่คู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบสกุลเงินตามสัญญาได้ จึงเป็นความเสี่ยงที่ทำให้เกิดความเสียหายได้มากที่สุด เนื่องจากมูลค่าความเสียหายเท่ากับจำนวนเงินตราต่างประเทศทั้งหมดที่ทำการซื้อขาย (Full value of the trade)

- Replacement cost risk คือ ความเสี่ยงจากการมีต้นทุนที่สูงขึ้นในการทำสัญญาใหม่ทดแทน เนื่องจากคู่สัญญารายเดิมไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญา (Default) ก่อนถึงวันชำระดุล ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะต้องทำธุรกรรมกับคู่สัญญารายใหม่ ณ ราคาตลาด ซึ่งอาจสูงขึ้นหรือต่ำกว่าเดิมที่ธนาคารพาณิชย์เคยทำไว้ เพื่อทดแทนธุรกรรมที่ไม่ได้รับการชำระดุล

- Liquidity risk หรือความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง เกิดขึ้นในกรณีคู่สัญญาไม่สามารถชำระดุลได้เต็มตามจำนวนเงิน (Full value) ในกำหนดเวลาที่ตกลงไว้เนื่องมาจากการขาดสภาพคล่องในขณะนั้น

(2) ความเสี่ยงจากการขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วยความเสี่ยง 2 ประเภท คือ Operational risk และ Legal risk

- Operational risk หรือความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการหรือการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบงาน หรือเหตุการณ์ภายนอก

- Legal risk หรือความเสี่ยงด้านกฎหมาย คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือข้อบังคับของทางการ แล้วส่งผลเสียหายต่อการดำเนินงาน

หากธนาคารพาณิชย์ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้ง 2 ด้านดังกล่าวข้างต้นอาจส่งผลให้เกิดความเสี่ยงประเภท Principle risk, Replacement cost risk และ Liquidity risk มากขึ้น

“ระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน” (Financial Market Infrastructure: FMI) หมายความว่า ระบบสำคัญที่รองรับการทำธุรกรรมทางการเงิน ประกอบด้วย ระบบการชำระเงิน ระบบศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ระบบการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ ระบบสำนักหักบัญชีกลาง สำหรับธุรกรรมซื้อขายหลักทรัพย์ และระบบศูนย์กลางในการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน

“การชำระดุลแบบ PVP” (Payment versus Payment (PvP) settlement) หมายความว่า รูปแบบการชำระเงินที่ช่วยลดความเสี่ยงของการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศของเงินสองสกุล โดยการส่งมอบเงินสกุลหนึ่งจะเกิดขึ้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีการส่งมอบเงินอีกสกุลหนึ่งพร้อมกัน มีผลให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้รับเงินตราต่างประเทศที่ทำการซื้อขายในเวลาเดียวกัน

3.2 หลักการของแนวนโยบาย

แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ครอบคลุมการจัดการความเสี่ยง 7 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 นโยบายและกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Governance)

เรื่องที่ 2 ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาจากการส่งมอบเงินไปแล้วเต็มจำนวน (Principal risk)

เรื่องที่ 3 ความเสี่ยงจากการมีต้นทุนที่สูงขึ้นในการทำสัญญาใหม่ทดแทน (Replacement cost risk)

เรื่องที่ 4 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk)

เรื่องที่ 5 ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational risk)

เรื่องที่ 6 ความเสี่ยงด้านกฎหมาย (Legal risk)

เรื่องที่ 7 เงินกองทุนสำหรับธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ (Capital for FX transactions)

เรื่องที่ 1 นโยบายและกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Governance)

- คณะกรรมการธนาคาร (Board of directors) ควรมีบทบาทในการรับผิดชอบการพิจารณาอนุมัตินโยบาย กลยุทธ์ และกรอบวิธีปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk appetite) ของธนาคารพาณิชย์ และดูแลให้ฝ่ายบริหารดำเนินการตามที่ได้อนุมัติไว้ เพื่อให้มั่นใจว่าธนาคารพาณิชย์มีกระบวนการจัดการความเสี่ยงซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศทั้งหมด และมีกระบวนการที่เหมาะสมในการระบุ วัด ติดตาม ควบคุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศอย่างครบถ้วนเหมาะสม ในลักษณะของภาพรวมของทั้งองค์กร (Firm-wide basis) โดยมีการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และกระบวนการจัดการความเสี่ยงเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ หรือทุกครั้งที่มีความสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะของตลาดการเงิน กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางการ มาตรฐานสากล รวมทั้งกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ คณะกรรมการธนาคารสามารถมอบอำนาจให้แก่ คณะกรรมการย่อย หรือผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ในระดับรองลงมาเพื่อบริหารหรือดำเนินการใด ๆ ในการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องได้ แต่ให้ถือว่าความรับผิดชอบยังเป็นของคณะกรรมการ

- คณะกรรมการธนาคารควรกำกับดูแล (Oversee) การทำงานของผู้บริหารระดับสูงหรือผู้มีอำนาจที่รับผิดชอบในการนำนโยบายและกลยุทธ์ไปใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศเป็นไปตามนโยบายที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ รวมทั้งสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ โดยผู้บริหารระดับสูงหรือผู้มีอำนาจรับผิดชอบจะต้องมีการรายงานข้อมูลที่เพียงพอและทันต่อเหตุการณ์ต่อคณะกรรมการธนาคารเพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายบริหารความเสี่ยงของธนาคาร

- ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดกรอบนโยบายบริหารความเสี่ยง (Comprehensive risk management framework) ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยครอบคลุมทั้ง Principal risk, Replacement cost risk, Liquidity risk, Operational risk และ Legal risk ให้เหมาะสมกับลักษณะ ขนาด ความซับซ้อน และความเสี่ยงของธุรกรรมนั้น ๆ รวมถึงมีการกำหนดเพดานความเสี่ยง (Limit structure) ตัวชี้วัดความเสี่ยง (Key risk indicators) การบริหารจัดการข้อมูล การจัดการในกรณีที่การชำระดุลไม่สำเร็จ (Fails management) กระบวนการที่จะต้องรายงานหรือขออนุมัติจากฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการธนาคาร (Escalation procedures) การตรวจสอบภายใน และการปฏิบัติตามกฎหมาย

- ในกรณีที่มีการใช้บริการหรือเป็นสมาชิกของระบบ FMI ธนาคารพาณิชย์ควรทำการศึกษาข้อมูลโดยละเอียด (Due diligence) และประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องทั้ง Credit risk, Liquidity risk, Operational risk และ Legal risk ตลอดจนความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมระบบ โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องเข้าใจหลักเกณฑ์และกระบวนการของ FMI อย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้กำหนดนโยบาย กระบวนการ และการควบคุมภายในที่เพียงพอ และเหมาะสมต่อ

การจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งจะต้องติดตามกระบวนการทำงานของ FMI ที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ

- ในกรณีที่มีการใช้บริการของธนาคารตัวแทน (Correspondent bank) ธนาคารพาณิชย์ควรมีนโยบายที่กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงและประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้บริการธนาคารตัวแทนแห่งเดียวหรือหลายแห่งในการชำระดุลธุรกรรม FX แต่ละสกุล โดยประเมินสถานะทางการเงิน (Financial condition) ความเสี่ยงของธนาคารตัวแทน (Risk profile) และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องทั้ง Credit risk, Liquidity risk, Operational risk และ Legal risk ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริการของธนาคารตัวแทนแต่ละแห่ง รวมทั้งมีการทบทวนผลการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอด้วย

- ธนาคารพาณิชย์ควรพิจารณาทบทวนกรณีที่มีการใช้บริการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศผ่านสถาบันการเงินอื่น โดยควรประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากระบบที่ไปใช้บริการมีปัญหาหยุดชะงัก และควรพิจารณาแนวทางลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศที่เหมาะสม เช่น การใช้บริการธนาคารตัวแทนสำรอง (Back-up correspondent bank) หรือการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของระบบ FMI โดยตรง

เรื่องที่ 2 ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาจากการส่งมอบเงินไปแล้วเต็มจำนวน (Principal risk)

- ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดกระบวนการในการเลือกวิธีการชำระดุลที่เหมาะสมสำหรับธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศแต่ละประเภท โดยคำนึงถึงลักษณะ ขนาด ความซับซ้อนของธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงประสิทธิภาพของวิธีการชำระดุลแต่ละวิธีในการลด Principal risk และความเสี่ยงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรณีธนาคารพาณิชย์หรือลูกค้าของธนาคารยังไม่ได้ใช้การชำระดุลแบบ PvP ธนาคารพาณิชย์ควรทบทวนการตัดสินใจใช้วิธีการชำระดุลแบบ PvP เป็นระยะ

- ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์เป็นสมาชิกสมทบ (Indirect participant) ของระบบ PvP ซึ่งไม่สามารถส่งรายการชำระดุลได้โดยตรงเหมือน Direct participant ธนาคารพาณิชย์ต้องบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริการผ่าน Direct participant หรือผู้ให้บริการรายอื่นด้วย

- ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถชำระดุลผ่านระบบ PvP ได้ ธนาคารพาณิชย์ควรระบุ วัด ติดตาม ควบคุม Principal risk อย่างเหมาะสมเพียงพอ รวมทั้งกำหนดเพดานความเสี่ยงและแนวทางการควบคุมอื่น ๆ เทียบเท่ากับการจัดการความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญารายเดียวกันที่มีมูลค่าความเสี่ยง (Risk exposure) และระยะเวลาของความเสี่ยง (Duration of risk) ในระดับใกล้เคียงกัน

- การวัด Expected principal risk ต้องครอบคลุมตั้งแต่ช่วงเวลาความเสี่ยงเริ่มต้นจนกระทั่งความเสี่ยงสิ้นสุดลง คือนับจากระยะเวลาสิ้นสุดของการยกเลิกสัญญาฝ่ายเดียว โดย

ธนาคารผู้ส่งหรือคู่ค้า (Unilateral payment cancellation deadlines) จนถึงระยะเวลาที่มีการยืนยันรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (Reconcile) ตามที่ตกลงกับคู่ค้า

- ธนาคารพาณิชย์ควรลดมูลค่าและระยะเวลาของความเสี่ยงของ Principal risk ให้มากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ โดยพิจารณาใช้ Bilateral netting agreements และ Master netting agreements (เช่น International Swaps and Derivatives Association: ISDA) กับคู่สัญญา หรือลดระยะเวลาของความเสี่ยงให้สั้นลงโดยประวิงเวลา Unilateral payment cancellation deadlines ออกไปให้ช้าที่สุด และเร่งเวลาการทำ Reconcile ที่ได้รับการยืนยันว่าสกุลเงินที่ซื้อได้นำเข้าบัญชีแล้ว ให้รู้ผลเร็วขึ้น

เรื่องที่ 3 ความเสี่ยงจากการมีต้นทุนที่สูงขึ้นในการทำสัญญาใหม่ทดแทน (Replacement cost risk)

- ธนาคารพาณิชย์ควรมีแนวทางในการลด Replacement cost risk โดยการระบุ วัด ติดตาม และควบคุม Replacement cost risk ของธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ตั้งแต่เริ่มทำรายการจนกระทั่งมีการยืนยันรายการว่าชำระดุลเสร็จสิ้นและกระทบยอดแล้ว โดยอาจใช้วิธีการกำหนด limits ของความเสี่ยงตามกลุ่มของระยะเวลาครบกำหนดของสัญญา (Maturity bucket) เพื่อควบคุมความเสี่ยงในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ควรพิจารณามาตรการอื่นในการควบคุม Replacement cost risk เช่น มีการทดสอบ Stress test กับ Limits ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

- ธนาคารพาณิชย์ควรระบุ วัด ติดตาม และควบคุม Replacement cost risk อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ควรระบุและประเมินการกำหนดสมมติฐานของระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับชำระเงินจากคู่ค้าภายใต้ Close-out netting agreements เพื่อให้มั่นใจว่าการคำนวณมูลค่าและระยะเวลาความเสี่ยง Replacement cost ถูกต้องและไม่ต่ำกว่าค่าที่ควรจะเป็น (Underestimate risk)

- ธนาคารพาณิชย์ควรใช้ Bilateral netting agreements และ Master netting agreements (ซึ่งครอบคลุม Close-out netting และ Obligation netting) ที่มีผลบังคับคู่ค้าได้ตามกฎหมายเพื่อลด Replacement cost risk

- ธนาคารพาณิชย์ควรใช้สัญญาบริหารหลักประกัน (Collateral arrangements) ที่มีผลบังคับทางกฎหมาย เช่น ISDA credit support annexes เพื่อลด Replacement cost risk และควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการเรียกหลักประกัน (Margin) ประเภทของหลักประกันที่ยอมรับได้ (Eligible collateral) และค่าปรับลดของหลักประกัน (Haircuts) รวมทั้งมีการเรียกหลักประกันระหว่างคู่ค้าเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาตลาด (Mark-to-market exposure) ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรม FX swaps และ FX forwards

เรื่องที่ 4 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk)

- ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดกรอบนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของธนาคาร โดยครอบคลุมความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและปริมาณสภาพคล่องที่ต้องการอย่างชัดเจนและเหมาะสม โดยการจัดการความเสี่ยงควรสอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเป็นไปตามแนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน
- ธนาคารพาณิชย์ควรบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องแยกตามรายสกุลเงิน โดยคำนึงถึงวิธีการชำระดุลและพิจารณา Netting agreement กับคู่ค้า นอกจากนี้ จะต้องมีแหล่งเงินทุนเพียงพอที่จะรองรับปริมาณธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศในภาวะปกติ และภาวะวิกฤตได้ โดยมีการทำแผนฉุกเฉิน (Contingency plan) ไว้รองรับเหตุการณ์ที่มีการชำระดุลล้มเหลวด้วย
- ธนาคารพาณิชย์ควรคำนึงถึงความเสี่ยงด้านสภาพคล่องจากการชำระดุลธุรกรรมเงินตราต่างประเทศผ่านระบบ FMI โดยควรศึกษาหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนการทำงานของ FMI เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมระบบ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ควรคำนึงถึงกรณีที่มีสมาชิกในระบบ FMI ไม่สามารถชำระดุลได้ หรือระบบการให้บริการของ FMI ชัดข้อง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความต้องการสภาพคล่องของธนาคาร ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงควรรวมกรณีเหล่านี้ไว้ในการทำ Stress test และเตรียมแผนฉุกเฉินไว้รองรับด้วย รวมทั้งธนาคารพาณิชย์ควรแน่ใจว่า FMI หรือธนาคารพาณิชย์ตัวแทนที่ใช้บริการนั้นมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพอย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมระบบ FMI จะช่วยลดความต้องการสภาพคล่องในภาพรวมของธนาคารพาณิชย์ได้ แต่การชำระดุลรายการผ่านระบบ FMI จะมีลักษณะ Time-critical payment ซึ่งหมายถึงรายการที่มีช่วงเวลาชำระเงินที่แน่นอน โดยธนาคารพาณิชย์ควรมีการจัดการเพื่อให้สามารถส่งรายการชำระดุลที่สำคัญในแต่ละช่วงเวลาได้
- ธนาคารพาณิชย์ที่มีความรับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเป็นสมาชิก FMI เช่น การให้บริการ Third party settlement หรือทำหน้าที่เป็นธนาคารตัวแทน ควรรวมความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่อาจเกิดขึ้นจากบทบาทต่าง ๆ ดังกล่าวในกรอบนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของธนาคารด้วย

เรื่องที่ 5 ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational risk)

- ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดกรอบนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการอย่างชัดเจนและเป็นไปตามแนวปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ และควรระบุ ประเมิน ติดตาม และควบคุมความเสี่ยงด้านปฏิบัติการอย่างเหมาะสม
- ธนาคารพาณิชย์ควรมีระบบงานที่สามารถจัดการความเสี่ยงและรองรับปริมาณธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศทั้งในภาวะปกติ และภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยธนาคารพาณิชย์ที่มีธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศปริมาณสูงควรมีการติดตามปริมาณการทำธุรกรรมแบบ real-time และประเมินความเป็นไปได้ที่จะมีปริมาณธุรกรรมขนาดใหญ่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

- ธนาคารพาณิชย์ควรใช้ระบบ Straight-through Processing (STP) ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หรือพิจารณาใช้วิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ และควรมีแผนรองรับการดำเนินการธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) รองรับเมื่อระบบ STP ชัดข้อง โดยควรทบทวนและทดสอบแผนรองรับการดำเนินการธุรกิจอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เพื่อให้สามารถทำธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศสำเร็จลุล่วงได้ตามสัญญา

- เมื่อตกลงทำธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับลูกค้า ธนาคารพาณิชย์ควรส่งข้อความยืนยันการทำธุรกรรมดังกล่าวทางอิเล็กทรอนิกส์ในระยะเวลาที่กำหนด และใช้ Standard Settlement Instructions (SSI)

เรื่องที่ 6 ความเสี่ยงด้านกฎหมาย (Legal risk)

- ธนาคารพาณิชย์ควรพิจารณาให้แน่ใจว่าสัญญาและข้อตกลงทางธุรกิจ เช่น Netting agreements และ Collateral agreements มีผลบังคับตามกฎหมายและมีขอบเขตอำนาจบังคับใช้ได้ในทุกกิจกรรมที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการ เพื่อให้ธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศชำระดุลสำเร็จ

- สำหรับในประเทศที่ Close-out netting อาจจะไม่มียุทธศาสตร์กฎหมาย ธนาคารพาณิชย์ควรบริหารควบคุมความเสี่ยงด้วยวิธีอื่นด้วย เช่น การใช้ Counterparty limit หรือการชำระดุลแบบ Gross basis

- ธนาคารพาณิชย์ควรสามารถระบุได้ว่าการชำระดุลรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (Settlement finality) เมื่อใด เพื่อให้แน่ใจว่าการชำระดุลมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย และมีแผนดำเนินการที่ชัดเจนหากไม่สามารถชำระดุลได้ตามที่ระบุไว้

- ธนาคารพาณิชย์ควรระบุ วัด ติดตาม และควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจาก Conflicts of laws ระหว่างประเทศ โดยควรมีการขอความเห็นทางกฎหมาย (Legal advice) จากฝ่ายกฎหมายภายในธนาคารเองหรือที่ปรึกษากฎหมาย

เรื่องที่ 7 เงินกองทุนสำหรับธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ (Capital for FX transactions)

- ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินความต้องการเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

- ในการคำนวณเงินกองทุนที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรง ธนาคารพาณิชย์ควรคำนึงถึงความเสี่ยงทุกประเภทจากการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ รวมถึง Principal risk และ Replacement cost risk ด้วย และธนาคารพาณิชย์ควรแน่ใจว่ามีเงินกองทุนเพียงพอรองรับ Exposures ที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงข้างต้น โดยประมาณการ Exposures ให้ครอบคลุมช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มส่งคำสั่งซื้อขายจนกระทั่งมีการยืนยันการ Settled with finality หรือ

ช่วงเวลากระตบยอด และ ควรนำผลของการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และวิธีการในการชำระดุล มาพิจารณาประกอบด้วย

- ธนาคารพาณิชย์ควรสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เช่น การกระจายต้นทุนให้แต่ละหน่วยธุรกิจ ภายในธนาคารแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ Risk profile ของธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศของแต่ละหน่วยธุรกิจ

4. วันเริ่มต้นนำมาใช้

ธนาคารแห่งประเทศไทยส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณานำแนวนโยบายฉบับนี้มาใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นไป

คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับแนวนโยบาย ธพท.

เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ
ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2556

ข้อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
คำจำกัดความ		
1.	แนวนโยบาย เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ครอบคลุมธุรกรรม Cross Currency Swap (CCS) ที่มีลักษณะของการแลกเปลี่ยนเงิน 2 สกุลเงินด้วยหรือไม่	ครอบคลุมด้วย เนื่องจาก “ธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ” ตามข้อ 3.1 ของแนวนโยบายฯ หมายถึง ธุรกรรมที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาทั้ง 2 ข้าง เช่น FX spot, FX forwards, FX swaps, Deliverable FX option และ Currency swaps โดยไม่รวมถึงธุรกรรมที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาเพียงขาเดียว เช่น Non-Deliverable Forwards (NDFs), Non-Deliverable Options
นโยบายและกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Governance)		
2.	ธพ. จำเป็นต้องจัดทำนโยบายสำหรับบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศเป็นการเฉพาะ หรือสามารถกำหนดรายละเอียดให้แสดงในนโยบายความเสี่ยงในฉบับอื่นได้	หาก ธพ. มีนโยบายการจัดการความเสี่ยงในภาพรวมที่ครอบคลุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรม FX และมีกระบวนการจัดการความเสี่ยงที่สามารถระบุ วัด ติดตาม บริหารจัดการความเสี่ยง FX ได้ก็ไม่จำเป็นต้องมีนโยบายเป็นการเฉพาะสำหรับความเสี่ยง FX
3.	หากสาขา ธพ. ต่างประเทศ ที่ Head office มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลนโยบายและกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Governance) เพื่อให้สาขา ถือปฏิบัติอยู่แล้ว สาขาฯ จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการธนาคารตามแนวนโยบายและกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Governance) ตามแนวนโยบายนี้ อีกหรือไม่	สาขา ธพ. ต่างประเทศสามารถปฏิบัติตามแนวนโยบายของสำนักงานใหญ่ (Head office) ได้ หาก Head office มีแนวนโยบายและกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Governance) ครอบคลุมตามแนวนโยบาย ธพท.ฯ เรื่องแนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดย สาขา ธพ. ควรมีสำเนาเอกสารที่แสดงบทบาท หน้าที่ ของคณะกรรมการธนาคารหรือผู้บริหารระดับสูงในการกำกับดูแล และการบริหารความเสี่ยงครอบคลุมธุรกรรม FX ที่เป็นลายลักษณ์อักษร เก็บไว้ที่สาขาในประเทศไทยด้วย

ข้อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาจากการส่งมอบเงินไปแล้วเต็มจำนวน (Principal risk)		
4.	ความแตกต่างของ "ระยะเวลาที่มีการยืนยันรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (Reconcile) กับ "Completion of settlement with finality" คืออะไร	"ระยะเวลาที่มีการยืนยันรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์" (Reconcile) หมายถึง ระยะเวลาที่ ธพ. ตรวจสอบรายการชำระดุลกับ outstanding ว่าได้รับเงินสกุลที่ซื้อขายเรียบร้อยแล้ว โดยรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์และไม่สามารถเพิกถอนได้ "Completion of settlement with finality" หมายถึง เวลาที่รายการชำระเสร็จสมบูรณ์ในระบบแล้วและไม่สามารถเพิกถอนได้
5.	กรณีที่ ธพ. Reconcile Nostro แล้วพบว่า Counterparty A ไม่ส่งมอบ Cross Currency Swaps (CCY) ตามที่ตกลง principal risk exposure จะต้องคงอยู่ไปจนกว่าจะได้รับเงินจาก Counterparty A ใช่หรือไม่ และหากธนาคารมี process ในการเปลี่ยนสภาพเงินที่ไม่ได้รับเป็นหนี้เสีย principal risk exposure จะลดลงหรือไม่	กรณีคู่ค้ายังไม่ส่งมอบสกุลเงินตามที่ตกลงกัน principal risk exposure ของ ธพ. จะยังคงอยู่ และหาก ธพ. มีกระบวนการในการเปลี่ยนสภาพเงินที่ไม่ได้รับเป็นหนี้เสีย principal risk exposure จะลดลง
6.	มูลค่าความเสี่ยง หมายถึง จำนวนเงินที่รอจะได้รับจากธุรกรรม FX ที่ ธพ. ได้ส่งเงินอีกสกุลเงินไปให้กับคู่สัญญาก่อนแล้วใช่หรือไม่ และหากเป็น - ธุรกรรม FX ที่ธนาคารสามารถตรวจสอบเงินเข้าได้ก่อนที่จะส่งคำสั่งโอนเงินขาจ่าย (เช่นรับบาทจ่าย USD) หรือ - ธุรกรรม FX ที่ธนาคารรอเห็น Good Fund จากคู่ค้า/ลูกค้าให้เรียบร้อยก่อนแล้วถึงจะโอนจ่ายเงินให้กับคู่ค้า/ลูกค้า จะให้นับ Principal Risk exposure ว่ามีหรือไม่	หาก ธพ. สามารถตรวจสอบเงินเข้าได้ก่อนส่งคำสั่งโอนเงินขาจ่าย หรือเห็น Good Fund ก่อน ธพ. ก็จะไม่มีความเสี่ยง Principal Risk exposure แต่คู่ค้ายังมีความเสี่ยง Principal Risk exposure ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในลักษณะ Systemic risk ในภาพรวมของระบบได้ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่สามารถส่งมอบเงินได้ (กรณีที่คู่ค้าเป็นสถาบันการเงินในประเทศไทยทั้งคู่)
7.	ธุรกรรม FX ที่ธนาคารมีการพิจารณาอนุมัติวงเงิน Settlement Limit สำหรับรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการชำระเงินล่วงหน้าให้กับคู่ค้า/ลูกค้าก่อนที่จะได้รับเงิน จะถือว่าวงเงิน Settlement Limit ที่ธนาคารอนุมัติเป็นตัวแทน risk exposure สูงสุดที่เป็นไปได้ ได้หรือไม่	วงเงิน Settlement Limit ที่ ธพ. ได้รับอนุมัติเป็นตัวแทน risk exposure สูงสุดที่เป็นไปได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับแนวนโยบายการกำหนดความเสี่ยงสูงสุดที่สามารถรับได้ของแต่ละ ธพ. ด้วย

ข้อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
8.	ระยะเวลาของความเสียง หมายถึง นับช่วงระยะเวลาในวัน Settlement Date ไข่หรือไม่	ช่วงระยะเวลาของความเสียงจะนับในวัน settlement date โดยเริ่มตั้งแต่ระยะเวลา สิ้นสุดของการยกเลิกสัญญาฝ่ายเดียว (unilateral payment cancellation deadlines) จนถึงระยะเวลาที่มีการยืนยันว่า ได้รับเงินอีกสกุลจากคู่ค้าตามที่ตกลงกันแล้ว โดยรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ไม่สามารถ เพิกถอนได้ (Reconciliation data)
9.	การนับระยะเวลาสิ้นสุดของการยกเลิก สัญญาฝ่ายเดียวจนถึงระยะเวลาที่มีการ ยืนยันรายการเสร็จสิ้นวัตถุประสงค์ต้องการ วัตถุประสงค์ความเสี่ยงอะไร ในกรณีที่มีการยกเลิก สัญญาแล้วก็น่าจะไม่มี การต้องส่งมอบเงินที่ ตกลงแลกเปลี่ยนกันไว้แล้ว และไม่น่าจะมี Principal risk เกิดขึ้นอีก ความเสี่ยงที่ เหลืออยู่น่าจะเป็นเพียง Replacement cost ที่รอเรียกเก็บเงินจากการยกเลิก สัญญาเท่านั้นหรือไม่	การนับระยะเวลาสิ้นสุดของการยกเลิกสัญญา ฝ่ายเดียวจนถึงระยะเวลาที่มีการยืนยันรายการ เสร็จสิ้นมีวัตถุประสงค์ต้องการวัตถุประสงค์ ความเสี่ยง Principal Risk ในกรณีที่มีการยกเลิกสัญญา ความเสี่ยงที่เหลือจะเป็นความเสี่ยง Replacement cost
10.	ISDA master netting agreement หมายถึงในส่วนของ Multiple transaction Netting หรือ Close out netting	ISDA master netting agreement หมายถึง Multiple transaction Netting หรือ Close out netting ก็ได้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญา ระหว่างคู่ค้า
11.	หาก ธพ. มีกระบวนการบริหารความเสี่ยง ด้านเครดิตและกระบวนการพิจารณาเรียก หลักประกันจากคู่ค้าอยู่แล้ว เช่น มีการ กำหนดวงเงินในการทำธุรกรรมกับคู่ค้า แต่ละราย ธพ. ยังต้องมีการเรียก หลักประกันจากคู่ค้าทุกรายหรือไม่	ธพ. สามารถใช้กระบวนการบริหารความเสี่ยง ด้านเครดิตและกระบวนการเรียกหลักประกัน จากคู่ค้าของธนาคารในปัจจุบันได้ โดยไม่ จำเป็นต้องเรียกหลักประกันจากคู่ค้าทุกราย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายการจัดการความเสี่ยง ของแต่ละธนาคาร
12.	จาก Time Zone ที่แตกต่างกันในบาง ประเทศ ทำให้ธนาคารอาจมีการ Reconcile บางสกุลเสร็จสิ้นในวันรุ่งขึ้น เช่น ดอลลาร์สหรัฐที่ Settle ในตลาด นิวยอร์ก เป็นต้น หรือบางสกุลธนาคารอาจ ต้องส่งมอบเงินไปก่อนวัน Settlement เนื่องจากกำหนดเวลาส่งมอบในวัน Settlement date เป็นเวลาค่อนข้างเช้า เช่น เยน เป็นต้น หากปัจจุบันธนาคาร	ธพ. สามารถใช้เกณฑ์เดิมโดยวัดความเสี่ยง เฉพาะวัน Settlement ได้

ข้อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
	<p>มีการกำหนด Limit โดยนับเฉพาะวัน Settlement ในการคิดความเสี่ยง Settlement Risk (เทียบได้กับ Principle risk) ธนาคารจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบให้มีการวัด Expected Principal Risk ให้สอดคล้องกับ Time Zone ที่แตกต่างกันในทุกสกุลหรือไม่ หรือสามารถใช้เกณฑ์เดิมที่วัดเฉพาะวัน Settlement ได้</p>	
ความเสี่ยงจากการมีต้นทุนที่สูงขึ้นในการทำสัญญาใหม่ทดแทน (Replacement cost risk)		
13.	<p>หาก Reconcile Nostro แล้วพบว่า Counterparty A ไม่ส่งมอบ Cross Currency Swaps (CCY) ตามที่ตกลง replacement cost risk exposure จะต้องคงอยู่ไปจนกว่าจะได้รับเงินจาก Counterparty A ใช่หรือไม่ (ในความเป็นจริง อาจใช้เวลาหลายวันกว่าจะได้เงินก็แปลว่า Exposure จะยังค้างอยู่เป็นจำนวนวันที่ ยังไม่ได้รับเงินใช่หรือไม่) และหากธนาคาร มี process ในการเปลี่ยนสภาพเงินที่ไม่ได้รับเป็นหนี้เสีย Replacement Cost Risk Exposure จะลดลงหรือไม่อย่างไร</p>	<p>หากธนาคารมี process ในการเปลี่ยนสภาพเงินที่ไม่ได้รับเป็นหนี้เสีย Replacement Cost Risk Exposure จะลดลง</p>
14.	<p>หาก replacement cost risk จะต้องคงอยู่ต่อไปจนกว่าจะสามารถยืนยันการรับเงินจากคู่ค้าได้ซึ่งในทางปฏิบัติด้วยความแตกต่างด้านเวลา (time zone difference) ส่วนใหญ่มักจะเป็นวันรุ่งขึ้นเสมอในขณะที่มีการนับความเสี่ยงของ Principal Risk ณ วัน value date ของการชำระราคาธุรกรรม FX นั้นๆ ในกรณีนี้การนับทั้ง Principal Risk และ Replacement Cost Risk ในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ Settlement Date กับวันที่สามารถตรวจสอบยืนยันผลการชำระเงินได้ (mostly next business day) จะถือว่ามี ความซ้ำซ้อนกันหรือไม่</p>	<p>การนับช่วงเวลาความเสี่ยงของ principal risk และ replacement cost risk จะแตกต่างกัน โดย principal risk จะนับเวลาความเสี่ยงตั้งแต่ระยะเวลาสิ้นสุดของการยกเลิกสัญญาฝ่ายเดียว (unilateral payment cancellation deadlines) จนถึงระยะเวลาที่มีการยืนยันรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (Reconcile) ในขณะที่ replacement cost risk จะนับตั้งแต่ trade date จนถึงระยะเวลาที่มีการยืนยันรายการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (Reconcile) จึงมีความซ้ำซ้อนกันบ้างแต่มองจากความเสี่ยงคนละมุม</p>

ชื่อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
15.	ขอทราบคำจำกัดความของคำว่า Replacement cost เปรียบเทียบกับ Pre-settlement exposure ว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือไม่	Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS) และ Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions (IOSCO) ได้ให้คำนิยามว่า Pre-settlement risk คือ สิ่งเดียวกันกับ Replacement cost risk ธพ. สามารถอ้างอิงคำจำกัดความได้จากเอกสารของ CPSS และ IOSCO หน้า 38 และหน้า 47 ตาม Link ที่แนบมาพร้อมนี้ (http://www.bis.org/publ/cpss42.pdf)
16.	ขอให้ยกตัวอย่าง "การกำหนด limits ของความเสี่ยงตามกลุ่มของอายุครบกำหนดของสัญญา (Maturity bucket)" รวมทั้งขยายความการทำ stress test ในส่วนของ limits ดังกล่าวว่าเป็นการ stress risk factor ตัวไหนอย่างไร	<p>ธพ. อาจพิจารณากำหนด Limits ของ Replacement cost risk (RC risk) ตาม Maturity bucket เช่น ธพ. อาจกำหนด Limits สำหรับธุรกรรม FX อายุไม่เกิน 6 เดือนไว้ที่ xxx ล้านบาท เพื่อเป็นการจำกัดความเสี่ยงของ RC risk ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับการจัดทำ Stress test นั้นอาจพิจารณากำหนดตัวอย่าง Scenario เช่น</p> <p>1) ถ้าคู่ค้าที่สำคัญจำนวน xx ราย ไม่สามารถชำระดุลได้ หรือ</p> <p>2) ระบบ USD CHATS ชัดข้องไม่สามารถชำระดุลได้ จะเกิดความเสียหายเท่าใด ซึ่งผลจากการทำ Stress test ควรใช้เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนด Limits ของ RC risk ต่อไป</p>
17.	การเรียกหลักประกันระหว่างคู่ค้าเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาตลาด (Mark-to-market exposure) ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรม FX swaps และ FX forwards	ปัจจุบัน ธพ. ยังไม่มีข้อกำหนดในการคำนวณการเรียกหลักประกันระหว่างคู่ค้าและการเพิ่มลดหลักประกัน จากธุรกรรม FX swaps และ FX forwards ทั้งนี้ขอให้ ธพ. พิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละธพ.
18.	ธนาคารมีการประเมิน Pre settlement Risk เป็นประจำทุกวัน โดยเริ่มประเมินความเสี่ยงตั้งแต่วันที่ที่มีการตกลงทำธุรกรรมกับคู่สัญญาจนถึงวันครบกำหนดอายุสัญญา ถือว่าธนาคารมีการวัด replacement cost risk ในแต่ละรายการแล้วหรือไม่	หาก ธพ. มีการประเมิน Pre-settlement risk แล้วก็ถือเสมือนว่า ธพ. ได้มีการวัด Replacement cost risk เนื่องจาก Pre-settlement risk และ Replacement cost risk ใช้แทนกันได้ตามหลักการของ CPSS-IOSCO ใน (http://www.bis.org/publ/cpss42.pdf) หน้า 38

ข้อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk)		
19.	ธพ. ควรระบุ วัด ติดตาม ควบคุมความต้องการสภาพคล่องสำหรับสกุลเงินหลักที่ ธพ. มีธุรกรรมปริมาณมาก เช่น THB หรือ USD เท่านั้นหรือไม่	ธพ. สามารถระบุ วัด ติดตาม ควบคุมความต้องการสภาพคล่องสำหรับแต่ละสกุลเงินหรือเฉพาะสกุลหลักขึ้นอยู่กับนโยบายการจัดการความเสี่ยง ความซับซ้อนและปริมาณธุรกรรม FX ตลอดจนสกุลเงินที่ทำธุรกรรมกับคู่ค้าตามแผนกลยุทธ์ของแต่ละ ธพ.
20.	หาก ธพ. มีการบริหารสภาพคล่องโดยคำนึงถึงวิธีการชำระดุลและพิจารณา Netting agreement กับคู่ค้าทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตแล้ว จำเป็นต้องมีการจัดทำ Contingency plan ในกรณีมีเหตุการณ์ชำระดุลล้มเหลวเป็นการเฉพาะด้วยหรือไม่	ธพ. ควรจัดทำ Contingency plan ไว้รองรับเหตุการณ์ที่มีการชำระดุลล้มเหลวด้วย
ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational risk)		
21.	ในกรณีที่ระบบชำระดุลขัดข้องไม่สามารถชำระดุลได้ เช่น USD-CHATS ขัดข้อง เป็นต้น ควรมีการกำหนดแผน BCP อย่างไร และต้องสอดคล้องกับแผน BCP ของ ธพ. หรือไม่อย่างไร	กรณีมีเหตุขัดข้องที่ทำให้ ธพ. ไม่สามารถให้บริการ PVP USD-CHATS ได้จนถึงเวลา 14.00 น. ธพ. จะปิดการเชื่อมโยงระบบบาทเน็ตกับระบบ USD-CHATS สำหรับวันนั้น โดยผู้ใช้บริการบาทเน็ตสามารถชำระดุลธุรกรรม FX ด้วยวิธีการอื่น หรือตามข้อตกลงที่มีกับสถาบันคู่ค้า
22.	ข้อความในแนวนโยบายฯ หน้า 7 Bullet 2 "ธพ. ที่มีธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศปริมาณสูงควรมีการติดตามปริมาณการทำธุรกรรมแบบ real-time และประเมินความเป็นไปได้ที่จะมีปริมาณธุรกรรมขนาดใหญ่เกิดขึ้นในแต่ละวัน" ขอทราบคำจำกัดความของคำว่าปริมาณสูง	คำว่า "ปริมาณสูง" ขึ้นอยู่กับนโยบายความเสี่ยงและค่าความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (risk appetite) ของแต่ละ ธพ. โดยแต่ละ ธพ. มีการกำหนดขั้นต่ำของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในปริมาณธุรกรรมที่แตกต่างกัน
23.	การติดตามปริมาณการทำธุรกรรมแบบ real-time นั้น หมายถึง การติดตามในแง่มุมใดบ้าง เช่น position, settlement limit, counterparty limit etc.	หมายถึง การติดตามปริมาณการทำธุรกรรมอย่างใกล้ชิดและทันการณ์เพื่อป้องกันกรณีที่มีรายการซื้อขายปริมาณสูงเข้ามา (large trading spikes) ซึ่งอาจจะถึง critical level เกินกว่าที่ระบบจะรับได้
24.	ขอขยายคำจำกัดความของปริมาณธุรกรรมขนาดใหญ่ว่าหมายถึง มูลค่า/ธุรกรรมสูงขึ้น เช่น จากมูลค่า 100 MUSD ต่อธุรกรรมเพิ่มเป็น 200 MUSD ต่อธุรกรรมใช่หรือไม่	"ปริมาณธุรกรรมขนาดใหญ่" หมายความว่าถึงมูลค่าและปริมาณที่เพิ่มขึ้นสูงกว่าธุรกรรมเฉลี่ยปกติของธนาคาร ซึ่งในช่วงแรกให้อยู่ในดุลยพินิจของแต่ละธนาคาร หากในภายหลัง ธพ. เห็น

ชื่อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
	และนับรวมถึงการขยายตัวของจำนวนธุรกรรมต่อวัน (เช่นปกติทำอยู่ 300 ธุรกรรมต่อวันเพิ่มเป็น 500 ธุรกรรมต่อวัน) ด้วยหรือไม่	ความจำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์เป็นพิเศษสำหรับเรื่องนี้ ก็จะประชุมหารือกับธนาคารก่อน
ความเสี่ยงด้านกฎหมาย (Legal risk)		
25.	คำว่า "สัญญา" ตามข้อ 6 หมายถึงสัญญา ISDA เท่านั้นหรือสัญญาทางการเงินทุกประเภทเช่น loan agreement ด้วย	แนวนโยบายของ BCBS ไม่ได้กำหนดนิยามคำว่า "สัญญา" ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งแนวนโยบายของ ธปท.ก็ไม่ได้กำหนดนิยามคำว่า "สัญญา" ไว้เช่นกัน แนวนโยบายของ BCBS เพียงแต่กำหนดขอบเขตของแนวนโยบายไว้ว่าเป็นการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการซื้อขายเงินตราต่างประเทศที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาทั้งสองข้าง โดย ธปท.ก็ได้ให้คำจำกัดความของ "ธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ" สอดคล้องกับ BCBS ไว้ว่าหมายถึง ธุรกรรมที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาทั้ง 2 ข้าง เช่น FX spot, FX forwards, FX swaps, Deliverable FX option และ Currency swaps ไม่รวมถึงธุรกรรมที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาเพียงอย่างเดียว เช่น Non-deliverable forwards, (NDFs), Non-deliverable options ดังนั้นสัญญา จึงน่าจะหมายถึงสัญญาที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศดังกล่าว
26.	กรณีอย่างใดถึงจะถือว่าธนาคารสามารถ ensure ได้ว่าสัญญาทุกฉบับของธนาคารมีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมายในทุก ๆ ประเทศ (jurisdiction) ต้องถึงระดับที่ต้องมี legal opinion มาประกอบทุก ๆ สัญญาหรือไม่อย่างไร	ในการทำธุรกรรมกับคู่ค้าที่อยู่ต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ควรพิจารณาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจาก Conflicts of laws ซึ่งในการจัดการความเสี่ยงดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์ควรขอความเห็นของฝ่ายกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ หรือที่ปรึกษากฎหมายภายนอกที่มีใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งธนาคารพาณิชย์ควรจะต้องมีการทบทวน และปรับปรุงความเห็นกฎหมายต่างๆ ให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เมื่อใดจึงจะมีความจำเป็นต้องขอความเห็นทางกฎหมาย นั้นขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่ธนาคารพาณิชย์ทำกับคู่ค้าแต่ละรายของธนาคาร

ข้อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
27.	การ ensure ว่าธนาคารสามารถระบุเวลา การชำระดุลรายการเสร็จสิ้น (Settlement Finality) หมายความว่าอะไร เช่น มีการ กำหนด Settlement Date ไว้ในสัญญา หรืออย่างไร	“Settlement Finality” หมายถึง การชำระดุล เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ไม่สามารถยกเลิกเพิกถอนได้ และการสิ้นสุดของการชำระดุลมีผลบังคับใช้ ตามกฎหมายตามแนวคำอธิบายศัพท์ (Glossary) ท้ายแนวนโยบายของ BCBS โดย ธนาคารพาณิชย์ควรสามารถระบุได้ว่ามีการ หักเงินออกจาก หรือได้รับเงินเข้าบัญชีเวลาใด ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ ควรพิจารณาผลกระทบ ของกฎหมายล้มละลาย ของประเทศต่าง ๆ ที่ทำกับคู่สัญญาประกอบการทำธุรกรรมด้วย
28.	คำว่า "Counterparty Limit" และการชำระ ดุลแบบ "Gross Basis" หมายความว่าอะไร หมายถึงการทำ Early Termination Amount ตามความหมายของ ISDA Agreement หรือไม่	Counterparty Limit หมายถึง การกำหนด วงเงินหรือเพดานสูงสุดในการทำธุรกรรม ที่ เหมาะสมกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้สำหรับ คู่สัญญาแต่ละราย รวมถึงอาจพิจารณาการ จัดชั้นและการกันเงินสำรองสำหรับการทำ ธุรกรรมในประเทศให้สอดคล้องกันด้วย Gross Basis หมายถึง การชำระดุลธุรกรรม ซื้อขายเงินตราต่างประเทศที่ละรายการ โดย ไม่มีการ Netting
29.	การทำสัญญาและข้อตกลงทางธุรกิจ สำหรับ ธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ธพ. จำเป็นต้องมีการขอความเห็นทางกฎหมาย จากฝ่ายกฎหมาย ทุกกรณีหรือไม่	การทำสัญญาและข้อตกลงทางธุรกิจ สำหรับ ธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ธพ. ไม่จำเป็น ต้องขอความเห็นทางกฎหมายจากฝ่ายกฎหมาย ทุกกรณี อย่างไรก็ตาม หากเป็นสัญญาและ ข้อตกลงสำหรับธุรกรรมใหม่ ที่ไม่เคยทำมาก่อน ก็ควรมีการตรวจสอบข้อสัญญาและข้อตกลง อย่างละเอียดก่อน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบาย การจัดการความเสี่ยงของแต่ละธนาคาร
เงินกองทุนสำหรับธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ (Capital for FX transactions)		
30.	ธพท. มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรง เงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงจาก การชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตรา ต่างประเทศ อย่างไร และหากในอนาคตมี การกำหนดให้ ธพ. ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อ รองรับความเสี่ยงจากการชำระดุลธุรกรรม ซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ขอให้ ธพท. แจ้ง ให้ทราบล่วงหน้า 6 เดือน	ปัจจุบัน ธพท. มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการ ชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศ อยู่แล้ว โดยมี 3 หลักเกณฑ์ ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit risk) สำหรับ การผิदनัดชำระราคาและส่งมอบ ของธุรกรรม DvP และ Non-DvP ทั้งธุรกรรม Spot และ Derivative ตามประกาศ ธพท. ที่ สนส. 18/2555

ชื่อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
		<p>2) ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา (Counterparty credit risk) การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ซึ่งรวมถึงธุรกรรม FX ด้วย ตามประกาศ ธปท. ที่ สนส. 17/2555</p> <p>3) ความเสี่ยงด้านตลาด การดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดสำหรับธุรกรรมที่อยู่ใน Trading book และ Banking book ตามประกาศ ธปท. ที่ สนส. 94/2551) โดยปกติหากเกิดการผิณฑ์ชำระราคาหรือส่งมอบ การทำธุรกรรมแบบ PVP จะดำรงเงินกองทุนน้อยกว่าธุรกรรมแบบ Non-PVP อยู่แล้ว เนื่องจากการทำธุรกรรมผ่านระบบ PVP จะช่วยลด Principal risk ได้ อย่างไรก็ตามก็ดี สำหรับกรณีที่ไม่มีการผิณฑ์ชำระราคาหรือส่งมอบ การทำธุรกรรมผ่านระบบ PVP หรือไม่ผ่านระบบ PVP จะไม่มีความแตกต่างในเรื่องการดำรงเงินกองทุนเฉพาะกรณีที่มีการชำระราคาขาแรก และขาที่สองเกิดขึ้นในวันเดียวกันตาม Time zone ของสถานที่ที่มีการส่งมอบหรือชำระราคาเท่านั้น</p> <p>ทั้งนี้สามารถอ้างอิงการดำรงเงินกองทุนได้ตามประกาศ ธปท. ที่ สนส. 18/2555)</p>
เรื่องทั่วไป		
31.	ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีนโยบายให้ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) เข้าร่วมระบบการชำระเงินแบบ Payment versus Payment (PvP) ในระบบ USD CHATS ทุกธนาคารหรือไม่	ธปท. พัฒนาระบบการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศแบบ Payment versus Payment (PvP) ผ่านการเชื่อมโยงระหว่างระบบบาทเน็ตและระบบ USD CHATS เพื่อให้ ธพ. ใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงการชำระดุลธุรกรรม FX ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ช่วยให้ ธพ. สามารถส่งมอบเงินสกุลบาทและดอลลาร์ สรอ. ในเวลาเดียวกันได้ โดยการเข้าร่วมระบบ USD-CHATS อาจเริ่มต้นจากการส่งรายการจำนวนหนึ่งเข้าระบบเพื่อให้มั่นใจว่าระบบดำเนินการได้ และเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ระบบในปริมาณที่มากขึ้น

ชื่อ	ประเด็นคำถาม	แนวคำตอบ
		จะได้ดำเนินการได้ทันที หาก ธพ. พิจารณาเข้าร่วมระบบดังกล่าว นอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงในการชำระดุลธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศของ ธพ. แล้วยังช่วยลดความเสี่ยงในภาพรวมของประเทศด้วย โดย ธพท. คาดหวังว่า ธพ. ควรมี Capability ในการทำ PVP settlement สำหรับธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศได้

ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน

โทรศัพท์ 0-2283-5054, 0-2283-6850